

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
16/7266

Vår referanse:
201604593-6 008

Sted, Dato
Oslo, 01.03.2017

POLITIDIREKTORATETS HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL LOVENDRINGER SOM FØLGE AV ULIKE TERRORRELATERTE FOLKERETTSLIGE FORPLIKTELSER

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 21. november 2016 i ovennevnte sak.

Samtlige politidistrikt, Kripes og Økokrim har fått høringen direkte forelagt fra departementet. Politidirektoratet ønsker å samordne høringsinnspill fra etaten, og ba på vanlig måte underliggende instanser om å stille sine eventuelle høringsinnspill til Politidirektoratet. Vi har ikke mottatt noen innspill.

Politidirektoratet har følgende merknader til høringen:

Reiser med terrorformål

Det fremgår av høringsbrevet at Norge er folkerettslig forpliktet til å kriminalisere blant annet utenlandsreiser med terrorformål og finansiering av slike reiser. Videre at norsk rett etter departementets vurdering i hovedsak oppfyller disse forpliktelsene. Det foreslås likevel enkelte endringer for å tydeliggjøre og sikre at forpliktelsene er oppfylt. Departementet foreslår i høringsnotatets punkt 2.6 to alternativer lovendringer; enten å foreta endringer i eksisterende § 131 tredje ledd i straffeloven (strl.), eller gi et eget straffebud mot reiser med terrorformål, plassert som ny § 136 b i strl.

Politidirektoratet er enig i at eksisterende straffebud i stor grad fanger opp dem som reiser ut av Norge med terrorformål. Dagens bestemmelser knyttet til dette har imidlertid vanskelige bevisema. Dette sett i sammenheng med at vi er inne i en tid med økende utfordringer knyttet til norske borgere som reiser ut for å delta i terrorvirksomhet i konfliktområder, tilsier at det er hensiktsmessig å foreta presiseringer i straffansvaret.

I dagens bestemmelse i strl. § 131 tredje ledd, om forberedelse av terrorhandlinger, kreves det at gjerningspersonen har foretatt "handlinger som legger til rette for og peker frem mot gjennomføringen" av handlinger som nevnt i første ledd. I forarbeidene, Prop. 113 L (2012-2013), punkt 8.8.3, vises det til at det som omtales som dagligdagse handlinger, inkludert

Politidirektoratet

"søk på internett, tilegnelse av informasjon mv", normalt sett ikke er tilstrekkelig for å konstatere en forberedelseshandling. Hvis politiet blir kontaktet med bekymring om at en person vil reise ut av landet for slutte seg til en terrororganisasjon, vil det derfor kreve nokså omfattende etterforskning bare for å konstatere skjellig grunn til mistanke for overtredelse av strl. § 131 tredje ledd. I tillegg bemerkes det at de mer håndfaste forberedelsene for deltakelse i terrororganisasjoner og utføring av terrorhandlinger, slik som innkjøp av relevant utstyr og opptrening mv., ikke nødvendigvis vil bli gjennomført i Norge, men etter ankomst til (nær)området der terrorhandlingen er tenkt gjennomført. Dette taler for å innføre et eget straffebud som konkret omfatter reise med terrorformål på lik linje med eksempelvis strl. § 136 som konkret omfatter oppfordring, rekruttering og opplæring til terror.

Videre er øvrige bestemmelser i strl. kapittel 18 pedagogisk bygd opp. Et eget straffebud som klart tilkjennegir at reise med terrorformål er straffbart vil derfor i seg selv kunne gi en viss preventiv effekt, slik strl. § 145 antas å gjøre. Videre vil en slik bestemmelse gi politiet en noe bedre mulighet til å anvende tvangsmidler, herunder kreve pass Innlevert etter straffeprosessloven (strprl.) § 181, innmelding i Schengen Information System (SIS), og om nødvendig foreta pågrep. I noen tilfeller vil bestemmelsen kunne bidra til å hindre (ytterligere) radikaliserings gjennom at påtenkt reise ikke blir gjennomført.

I departementets forslag til ny § 136 b reises det spørsmål om bestemmelsen skal ramme den som "reiser (...) til et annet land" og forsøk på dette, eller om bestemmelsen skal ramme den som "reiser eller påbegynner en reise". Forskjellen mellom de to alternativene vil nok i praksis være små. Imidlertid antas det at førstnevnte alternativ vil kunne gi politiet mulighet til å gripe inn i straffesakssporet i forebyggende øyemed noe tidligere (forsøksstadiet) enn om bestemmelsen vil kreve at reisen er påbegynt. Dette kan tale for å velge alternativet som rammer den som "reiser (...) til et annet land" og forsøk på dette.

Politidirektoratet er enig med departementet i at det ikke er grunn til å unnta reiser med terrorformål til land hvor vedkommende er statsborger.

Politidirektoratet kan ikke se at det er grunn til å unnta strl. § 136 bokstav a og b om henholdsvis oppfordring og rekruttering til terror fra de straffbare forhold en ny bestemmelse om reise med terrorformål skal omfatte. Oppfordring og rekruttering til terror er ikke mindre straffverdig enn eksempelvis den som lar seg lære opp til terror. Det vil være et behov for å kunne gripe inn mot dette.

Hva gjelder kravet til subjektiv skyld mener Politidirektoratet at kravet bør være forsett, og viser her til departementets merknader rundt dette.

Finansiering, organisering og tilrettelegging av reiser med terrorformål

Politidirektoratet støtter forslag til endring av strl. § 135 for å ramme finansiering av reiser med terrorformål som omtalt i høringsnotatets punkt 2.7.

Behovet for straffeprosessuelle endringer

Politidirektoratet er enig i departementets vurderinger og konklusjoner rundt adgangen til å benytte tvangsmidler i høringsnotatets punkt 2.8. Vi stiller imidlertid spørsmål ved at strl. § 145 etter forslaget gir adgang til å anvende tvangsmidler i avvergende øyemed, mens forslag til ny strl. § 136 b ikke vil gi slik adgang.

Båndlegging og forholdet til straffesaken

På bakgrunn av folkerettslige forpliktelser vurderes reglene om båndlegging endret og flyttet fra straffeprosessloven til politiloven i høringsnotatets punkt 4.11. Slik Politidirektoratet forstår høringsnotatet, er forslaget om å overføre båndleggingsreglene til politiloven begrunnet i at båndlegging klarere skal fremstå som et forebyggende tiltak som skal kunne gjennomføres uavhengig av eller parallelt med etterforskning. I høringsnotatets punkt 4.11.5 foreslås alternativt at det tilføyes en bestemmelse om avvergende bruk av båndlegging i ny § 222 e i straffeprosessloven.

Politidirektoratet er i tvil om hvilke av de to alternativene i høringsnotatet som bør velges. Vi har forståelse for at plassering av båndleggingsreglene foreslås overført til politiloven for å ivareta de folkerettslige forpliktelser på best mulig måte. Imidlertid gir ordlyden i forslaget inntrykk av at man er i straffesakssporet, og som det fremgår i høringsnotatet side 87 "stiller [forslaget] fortsatt krav om sannsynlighetsovervekt for at nærmere bestemte terrorrelaterte straffebud er overtrådt".

En eventuell ny bestemmelse i strprl. § 222 e bør ikke begrenses til strl. § 131, men også omfatte terrorfinansiering etter strl. § 135. Det vises til at det er tale om å båndlegge formuesgoder, noe som særlig vil være aktuelt i forbindelse med terrorfinansiering.

Et alternativ er å plassere forslaget til strprl. § 222 e i tilknytning til politiloven § 17 d som da vil gjøre det klarere at politiet kan foreta båndlegging i avvergende øyemed uavhengig av straffesak.

Med hilsen

Geir Jonatan Sharabi
fung.seksjonssjef

Nina Helmersen Østvold
rådgiver